

Jít za hranici angličtiny je pro ochranu přírody zásadní

16.3.2023 - | Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR

Podle mezinárodního výzkumného týmu je výzkum v neanglických jazycích kriticky důležitý pro zachování biologické rozmanitosti. Přesto se v mezinárodním měřítku překvapivě málo využívá. České a slovenské reporty o ochraně biodiverzity do projektu zpracoval Peter Mikula z Ústavu biologie obratlovců AV ČR.

Mezinárodní výzkumný tým zkoumal národní zprávy o ochraně biologické rozmanitosti ve 37 zemích a územích, kde angličtina není úředním jazykem. „*Neanglicky psaná literatura je v globálním hodnocení biologické rozmanitosti téměř zcela opomíjena,*“ říká Tatsuya Amano z University of Queensland’s School of Biological Sciences, který výzkum vedl. „*Existuje tedy vážné riziko, že stávající globální hodnocení přehlédnou důležité ochrannářské a vědecké poznatky, protože ignorují neanglickojazyčnou literaturu. Například ve zprávě Mezivládní platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) je uvedeno pouze 3,4 procenta referencí, které jsou publikovány v neanglickém jazyce, což je velmi nízké číslo.*“

Do výzkumu se zapojil i Peter Mikula z Ústavu biologie obratlovců AV ČR a Fakulty životního prostředí ČZU. „*Na tuzemských odborných konferencích jsem občas nabyl dojmu, že ‚znovuobjevujeme kolo‘. Že věnujeme čas a energii něčemu, co je na mezinárodní úrovni dobře zdokumentováno. Na druhou stranu – o množství výjimečných poznatků z českých a slovenských nížin a hor za našimi hranicemi téměř nikdo neví. Proto jsem se do této iniciativy zapojil a zpracoval české a slovenské národní zprávy o ochraně biodiverzity,*“ dodává Peter Mikula.

Cenné zdroje informací v národních jazycích nevyužité

Tým také zjistil, že národní zprávy naopak neanglickou literaturu využívají hojně, nicméně jejich potenciál je pro aplikaci v mezinárodním měřítku v důsledku jazykové bariéry velmi nízký. „*Angličtina se používá jako společný jazyk vědy po celá desetiletí a díky tomu je mezinárodní komunikace mnohem jednodušší. Ale mnoho výzkumu v oblasti zachování biologické rozmanitosti je stále publikováno v jiných jazycích. Tento fakt bychom neměli ignorovat, jelikož může mít dalekosáhlé důsledky pro ochranu přírody – stále nevíme, jak a co chránit,*“ komentuje Tatsuya Amano.

Tým jako řešení tohoto problému navrhuje zefektivnění mezinárodní spolupráce a užší propojení anglické a neanglickojazyčné odborné literatury.

„*Jednou z možností, jak velmi snadno překlenout tyto světy, je překlad anglických názvů a abstraktů článků do národních jazyků a opačně. Některá mezinárodní odborná periodika tuto praxi již aktivně podporují. V současné vědě se klade silný důraz na přístupnost vědeckých poznatků co nejširšímu publiku. Je proto žádoucí, aby naše poznatky byly dostupné jak na národní úrovni, tak pro mezinárodní komunitu,*“ říká Peter Mikula.

„*Dalším možným řešením, které má velký potenciál, je využívání strojového překladu, nicméně momentálně i ten stále potřebuje dohled a kontrolu rodilými mluvčími. Vývoj vícejazyčných databází relevantní literatury je také efektivní nástroj, který jsme nedávno využili v našem výzkumu i my ve spolupráci s projektem Conservation Evidence. S těmito přístupy by svět mohl využít nejlepší dostupné vědecké poznatky bez ohledu na jazyk, ve kterém jsou zveřejněny,*“ uzavírá Tatsuya

Amano. Výzkum je publikován v *Nature Sustainability*.

<https://www.ivb.cz/aktuality/jit-za-hranici-anglictiny-je-pro-ochranu-prirody-zasadni>